

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

19. An qui cum dolore universalis se accusat in confessione de venialibus, non determinando peccata in particulari, remaneat absolutus ab omnibus? Ex p. 11. tract. 5. & Misc. 5. res. 24.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

& idè saltem aliquid veniale in particulari teneri confiteri.

2. Mihi autem illud prius satis probabile apparet, nempe sufficere confessionem illam in genere, etiam si possit veniale in particulari confiteri, quia eo ipso quod probabile sit eam esse materiam sufficientem, & ex alio capite non esse necessariam materiam, non video cur non possit licite eam adhibere tantum. In Sacramentis enim, quæ nullo modo sunt de necessitate salutis, quale est de solis venialibus, in tali casu, non videtur ita necessarium adhibere materiam omninò certam, ut obligetur quis sub culpa maxime mortali. Nam ad hoc, ut quis prudenter operetur, satis est, quod adhibeat materiam probabilem. Hæc autem est valde probabilis.

3. Adde, quod si hoc speculative verum est, etiam practice erit verum. Tunc enim tantum in re mortali dicitur aliquid speculative quidem verum, sed non practice, quando id, quod in speculatione consideratur, non potest exhiberi in praxi, quin aliqua contingat variatio. Quando verò omnino invariata potest reduci ad praxim ea ratione, quia consideratur in speculatione, si speculative verum est, practice quoque verum conferri debet. Quapropter, cum confessio venialis in genere possit in praxi exhiberi eo modo, quo speculative censetur sufficiens, erit quoque practice censenda talis. Huculque Dicatillus.

RESOL. XIX.

An qui cum dolore universaliter se accusat in confessione de venialibus, non determinando peccata in particulari, remaneat absolutus ab omnibus? Ex part. 1. tract. 5. & Misc. 5. Resol. 24.

§. 1. **Q**uestio est practicabilis & curiosa, & nimis doctè examinata à Patre Dicatillo, unde hic per extensum apponam ejus verba, sic itaque asserit de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 6. dub. 17. n. 312. His præmissis, assero, ut peccata venialia de quibus agimus sint materia Sacramenti directe, & sufficienter proposita, non esse necessarium, quod Confessarius, vel ex modo confitendi, aut ex persona confitente aliisve circumstantiis cognoscat quot sint, saltem in confuso, talia peccata, sed satis esse, quod illa confiteatur in communi absque ulla determinatione, ita ut si nec penitens ex sua parte, neque Confessarius ex sua restringant intentionem ad aliqua determinata, omnia ad quæ legitimus dolor se extendit, remittantur. Ratio est, quia nisi necessitas saltem ex præcepto in Sacramento postulet determinatam cognitionem, Sacramentalis virtus ad omnia peccata potest se extendere: sed necessitas Sacramenti Pœnitentiæ comparatione venialium non sic postulat determinatè cognitam multitudinem peccatorum remittendorum: ergo ad illam totam potest se extendere. Utraque præmissa probatur. Primò à simili in Sacramento Eucharistiæ: nam in Sacramento Eucharistiæ, ut diximus loco notato, etiam si quis nesciat quot sint hostiæ consecrandæ sibi propositæ, consecrat omnes quæ continentur, v.g. in pixide: ergo & absolvere potest omnia peccata, quæ continentur in intentione confitentis, etiam si non sciat determinatè aliqua ratione quot sint. Neque enim minus potens est absolutio legitima ad absolvendum quotquot peccata per confessionem in confuso significantur, quam consecratio ad hostias, quotquot confusè in pixide cognitæ continentur: nec minus debet esse determinata materia Eucharistiæ, quæ demonstratur pronomine

Hoc, quam materia absolutionis, quæ determinatur per confessionem: ergo sicut virtus consecratoria se extendit ad omnes hostias consecrandas, poterit se extendere virtus absolutoria ad omnia peccata absolvenda, etiam si in utroque casu non determinatè aliqua ratione cognoscantur quot sint hostiæ consecrandæ, & peccata remittenda.

2. Probatur 2. quia ut concedimus, Sacramentum Pœnitentiæ tunc valet, etiam si non determinetur materia, nec est major ratio peccati unius, quam alterius: ergo vel omnia, vel nulla peccata remittuntur. Quod valet, omnes quidem supponimus, quod autem non determinetur materia ad hæc potius, quam ad illa, debet etiam supponi necessariò, alioquin non esset noster casus, in quo disputamus de confessione, dolore, & intentione in communi, nihil determinando in particulari. Ita ille. Et postquam ad aliquas difficultates respondisset num. 318. sic subdit.

3. Ab his & aliis difficultatibus liberabimur, si dicamus omnia remitti, quotiescumque prædicto modo confitetur homo cum dispositione extendente se ad omnia propter rationes dictas. Atque hoc ipsum habet locum non solum in peccatorum venialium confessione, sed aliquando etiam in mortalibus quoad directam absolutionem, ita ut esse possit, & non rarò casus, in quo peccata mortalia omnia directe absolvantur, quin in particulari specie, aut numero explicentur Confessario, neque Confessarius intelligat, quæ, vel quot sint, quæ penitens subjicit, in quo casu omnia, & singula mortalia (& quidem directe) absolvantur, quod sic probo proponendo prius casum non infrequentem.

4. Aliquis moribundus multis peccatis mortalibus gravatus est, & præsentis Confessario (ut tollamus alias quæstiones de signis datis in absentia) dat tantum signum, quod peccaverit; & velit confiteri nullo explicato particulari peccato, nec in numero, ita ut Confessarius tantum intelligat illum confiteri, quod peccaverit, & doleat, & nihil possit ille amplius explicare: in tali casu danda est illi absolutio, & peccata remittuntur & quidem directe: hoc ultimum de directa absolutione probo: quia absolventur, sed non indirectè: ergo directe. Minorem probo, quia absolutio indirecta alicujus peccati, tunc tantum est, quando absolvendo directe aliquod peccatum, aliud absolvitur consequenter per gratiam remissionis mortalis directe remissiva scilicet illa gratia non patitur secum mortalia; atque adeo cum non sit obex, quia habet (ut suppono) universalem attritionem, gratia confertur, per quam absolutio non solum directe tollit illud, quod datur pro materia, sed reliqua etiam tollit indirectè: In nostro autem casu nullum in particulari datur pro materia directa, sed omnia æqualiter in confuso subjiciuntur: ergo, vel omnia æquè primò remittuntur, cum non sit major ratio, ob quam absolutio cadat directe supra unum, quam supra aliud, atque adeo, vel confessio erit nulla (quod est falsum) vel omnia æquè primò absolventur; directe quidem, sed non dicta explicitè. Quapropter, si homo ad se redeat, tenebitur suo tempore explicitè species, & numerum peccatorum confiteri, quia licet directe fuerint absoluta, non tamen explicita specie, & numero ad quod etiam tenetur, ut certa doctrina docet.

5. Si ergo absolutio directa cadere potest supra mortalia in confuso dicta, absque eo, quod intelligatur, quæ, & quot sint peccata commissa; pari, imo potiori ratione poterit cadere supra venialia absque eo, quod innotescat Confessario ex aliquo capite, quæ aut quot sint ea peccata. Præsertim, cum in venialibus

nialibus non detur absolutio indirecta, quia gratia quae datur intuitu aliorum peccatorum, quae dicuntur in confessione non apponitur peccato veniali, cuius in homine iusto reperitur attritio, vel per illam remittuntur, vel, si iuxta alias sententias non sufficit attritio, vel non omnis attritio; Sacramentum penitentiae non attingit illa, ex vi productionis gratiae, quae confertur per absolutionem aliorum peccatorum, quia haec gratia (ut dicebam) non habet oppositionem cum illo: ergo non est locus absolutioni indirectae. Atque adeo, si in nostro casu confessionis factae in genere remittuntur venialia, directè remittuntur & omnia: Directè quidem, quia non est unde indirectè remittantur, sed ex vi confessionis illorum factae in communi, & absolutionis ad illa directè, omnia vero remittuntur; quia non est ratio ob quam haec potius quam illa, & ad omnia aequè primo refertur absolutio jam dicta.

Et haec omnia docet Dicastrillus ubi supra, quibus ego libenter calculum meum adjungo.

RESOL. XX.

An qui inadvertenter non absolvit penitentem, possit illum absolvere parum distans? Ex part. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 56.

§. 1. DE hoc dubio alibi dictum est, nunc verò tantum adducam opinionem Petri Ochagaviae de Sacram. tract. 2. de Confess. sacrament. quest. 41. num. 6. ubi sic ait. Quod si penitentem debitè depositum dimisit quis sine absolutione per inadvertentiam, aut alia via, si posset sine gravi incommodo, deberet illum revocare, & admonere. Cum verò non potest sine scandalo revocare, & penitens vel expectat communionem, vel ex qualitate personae cognoscit quod non incidat in novum peccatum, debet absolvi, si est praesens, licet aliquantum remotus, alias commoditas expectanda, & admonendus. Ita Ochagavia.

RESOL. XXI.

An in dubio, si puer habeat usum rationis, sit absolvendus.

Et maxime in articulo mortis an sit absolvendus, & absolvi debet?

Ex quo enim deducitur, quod si quis adultus constiterit aliquid, quod dubitatur, an sit veniale, an sit absolvendus saltem sub conditione? Ex part. 4. tr. 3. Resol. 53.

§. 1. SI omnibus consideratis de pueri capacitate dubium manet, tunc absolvi potest sub conditione, saltem animo retentam, in mortis articulo absolvi debet, tali praesertim casu necessitatis, & in dubio inclinandum est in favorem animae. Ita Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 6. cap. 5. num. 7. & ante illum Zambranus de cas. temp. mor. cap. 4. dub. 3. num. 4. & 9. quia in dubiis favendum est penitenti, qui habet jus ad Sacramentum ratione confessionis. Secundo, quia, ut docent multi, si quis adultus fatetur aliquid quod dubitatur an sit peccatum veniale, est absolvendus sub conditione, quam in dicto casu melius sit dicere aliquid peccatum saltem veniale certum vitae praeterire, etiam si sit confessum, ergo & in nostro casu, eadem enim est ratio, scilicet dubium de materia Sacramenti. Denique rationes pro articulo mortis, ferè aequè

probant extra illum articulum. Et ita hanc sententiam docet novissimè Villalobos in Summa tom. 1. tract. 9. difficult. 28. num. 3. ubi sic ait. [Quando se dudasse si el muchacho tiene bastante uso de razon ò no, para confesarse, toda via estara obligado à ello, como el que duda si tiene pecado mortal ò no, y ha fe de absolver de baxo de condicion.] Sic ille.

RESOL. XXII.

An in dubio, si puer septennis usum rationis habeat, possit Confessarius illum absque conditione absolvere? Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. Ref. 54.

§. 1. CASUS est practicabilis. Et affirmativam sententiam tener doctus Caramuel in Theolog. mor. lib. 3. num. 1388. 1389. ubi sic ait: In dubio, an puer septennis, aut major, habeat usum rationis, debet absolute, & sine conditione absolvi, etiam extra mortis articulum. Ut igitur hanc ethesin, aut corollarium probem, praemittam breviter Dianae verba valde docta, & valde necessaria. Partis enim Quartae Tractatu 3. Resol. 52. sic inquit. Quando dubium est, an pueri rationis usum habeant, praesumendi sunt habere, si compleverint septennium, secus antea; quia praesumptio defumenda est ex communiter contingentibus. Imò si rem bene examines, videtur non posse dari verum dubium, sed probabilitatem; quia regulae generales debent admitti, ubicumque non probetur contrarium: & ut existimo, haec consequentia: ferè omnes septennes pueri habent usum rationis: ergo etiam Petrus: videtur probabilis, & debere rationibus fortibus elidi. Imò si nulla ratio contra eam militet, videtur moraliter certa. His positus discuro sic. Cum ambigitur, an puer septenni major habeat usum rationis; debet supponi illum habere. Cum illum habere supponitur; supponitur posse absolute absolvi; absolvendus est igitur sine conditione. Hucusque Caramuel.

Sup. hoc lege doctrinam Ref. praeterita, & supra in tr. 3. Ref. 16. §. 1. ad medium, & ver. Et similiter.

Quae hic est supra in tr. 3. Ref. 46. & recitativè & cursum in alia Ref. ejus primae not.

2. Sed adversus illum insurgit novissimè Pater Bardi de Conscientia, discept. 6. cap. 11. part. 4. §. 9. numer. 5. Et ratio est, quia nequit Confessarius in absolvendo penitentem ita se gerere, ut probabili irritationis periculo exponat Sacramentum, quando facile potest tale periculum evitare. Igitur haesitans de usu rationis in puero, cujus confessionem exceptit; non potest illum absque conditione absolvere. Antecedens certum videtur; quia imprudens esset Confessarius, potens periculum invaliditatis declinare, in illud se conjicere; quando nulla utilitas ex hoc provenit, neque incommodum ex contrario. Itaque, quamvis Jus, completo septennio, praesumat in dubio adesse usum rationis in puero; nihilominus in Sacramentorum administratione nequimus formare conscientiam practice probabilem ex tali Jure praesumpto; quia validitas, aut invaliditas Sacramenti minimè dependet à praesumptionibus istis; nam tali praesumptione non obstantè, si à parte rei, puer ille defectum habeat rationis; irritum erit Sacramentum: proinde cum facile possit Confessarius à tali periculo se eximere, confertens absolutionem sub conditione; prudentia dicat, ut conditionatè puerum illum absolvat. Ita Bardi, qui etiam alias objectiones solvit; & me citato hanc negativam sententiam mordicus tuetur; à qua ego iterum non recedo.

RESOL.